

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Ukrajina, Užhorod

Jméno, příjmení: Petra Zlámaná

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Užhorodská národní univerzita, Filologická fakulta, Katedra slovenské filologie

Akademický rok 2022/23 probíhal vzhledem k trvajícím válečným konfliktům stále online.

Úvazek lektora byl 688 hodin/45 min. přímé pedagogické činnosti. Dále zahrnoval letní praxe studentů v České republice, konzultace, zkoušky, překlady, vedení studentských prací, účast ve zkušebních státnicových komisích, účast na univerzitní konferenci, vypracování studijních plánů všech disciplín, které lektor v daném semestru vyučuje (tyto plány se musí každý semestr znovu přepracovat podle aktuálního počtu studentů/hodinové dotace předmětu), a další činnosti vyplývající z dané pracovní pozice.

Lektor vyučoval na třech fakultách: na fakultě filologické, nově na fakultě cizích jazyků, na fakultě historie a mezinárodních vztahů. Český jazyk je na všech fakultách vyučován v prezenčním i kombinovaném studiu.

Úvazek lektora je oficiálně 1,00. V tomto akademickém roce byl však nečekaně navýšen o cca 100 hodin, a to v průběhu října, resp. března, kdy lektorovi přibyly další hodiny na fakultě cizích jazyků. Lektor tedy vyučoval více než třicet hodin týdně, výuka vzhledem ke kombinaci výuky na všech fakultách probíhala i o sobotách a nedělích. Tyto hodiny nebyly lektorovi z ukrajinské strany oficiálně zahrnuty do úvazku a proplaceny. Nově nastupující lektor tedy musí počítat s nadúvazkem a proměnlivým rozvrhem. Víkendová výuka se navíc týká také studentů kombinovaného studia na všech třech fakultách, kde lektor vyučuje. Tato výuka probíhá 3x za semestr na každé fakultě. Většina víkendů během semestru je tedy pracovních.

Akademický rok na Užhorodské národní univerzitě začíná vždy 1. 9. a končí poslední týden v červnu, v létě je povinností lektora zajistit bezplatné letní praxe studentů 2. ročníků (tzv. dialektologická praxe) a 1. ročníku (jazyková praxe). Rozvrh se lektor dozvídá s týdenním předstihem před začátkem každého semestru.

Časová dotace jednotlivých předmětů se každý semestr mění dle stanoveného algoritmu. Například v 1. ročníku mají studenti oboru český jazyk a literatura předmět „Současný český jazyk“ – jedná se o úvodní praktický kurz češtiny (učebnice Danilenko). Od 2. ročníku jsou ve studijním programu zařazeny již pouze teoretické disciplíny. Časová dotace tohoto předmětu je dle studijního plánu 270 hodin – ovšem pouze v případě, že ve studijní skupině je deset studentů. Studijní skupina je však obvykle menší (2-6 studentů), a proto je počet hodin následně přepočítán. V akademickém roce 2022/23 studovali v 1. ročníku 3 studenti – a počet hodin daného předmětu byl 82. Není tedy možné probrat všechna předepsaná témata. Z daného pravidla vyplývá i reálná dosažená úroveň studentů, která by měla být po 1. ročníku dle studijního plánu B1.

Úroveň znalosti češtiny jednotlivých studentů je individuální, což je ovlivněno řadou faktorů. Jednak již zmíněnou nedostatečnou časovou dotací jednotlivých předmětů. Výuka také není povinná a řada studentů má tzv. „individuální studijní plán“, kdy nemusí navštěvovat žádné hodiny. Vzhledem k obecně malému počtu studentů není v zájmu vedení katedry studenty nenechat projít, a proto si zahraniční lektori nemohou dovolit neudělit studentům zápočet/zkoušku. Studenti by měli bakalářské studium končit na úrovni C1. Realita tomu ale většinou neodpovídá. V tomto roce byla situace jiná vzhledem k delšímu pobytu studentů posledního ročníku v České republice. Samostatnou kapitolou je magisterské studium – obor český jazyk a literatura, kam se mohou hlásit studenti s nulovou znalostí češtiny. A hned v 1. ročníku musí absolvovat s lektorem předmět „Praktický kurz českého jazyka – úroveň C2“.

Lektor na Užhorodské národní univerzitě musí alespoň pasivně ovládat **ukrajinský jazyk**. Veškeré dokumenty (při vyřizování pracovního víza a povolení k dlouhodobému pobytu, pracovní smlouva atd.) jsou lektorovi předkládány pouze v jazyce ukrajinském, stejně tak probíhá i komunikace s personálním oddělením, s děkanáty obou fakult, a katedrou apod. Na konci obou semestrů je nutné vyplňovat výkazy a další dokumenty. Ruský jazyk není od roku 2021, kdy byl přijat jazykový zákon, akceptován jako jazyk úřední či vyučovací. Po 24. 2. 2022 je komunikace v ruštině nepřijatelná.

Počty studentů vyučovaných lektorem:

Filologická fakulta - prezenční studium (35 studentů):

- 1. ročník bakalářského studia, obor český jazyk a literatura – 3 studenti
- 2. ročník bakalářského studia, obor český jazyk a literatura – 6 studentů
- 3. ročník bakalářského studia
 - obor český jazyk a literatura – 2 studenti
 - obor slovenský jazyk a literatura – 3 studenti (čeština jako 2. slovanský jazyk)
 - obor kulturologie – 2 studenti
 - obor ukrajinský jazyk a literatura – 5 studentů
- 4. ročník bakalářského studia
 - obor český jazyk a literatura – 6 studentů
 - obor kulturologie – 6 studentů
- 1. ročník magisterského studia
 - obor český jazyk a literatura – 2 studenti

Fakulta cizích jazyků – prezenční studium (38 studentů):

- 1. ročník magisterského studia – 28 studentů
- 2. ročník bakalářského studia – 10 studentů

Kombinované studium (různé fakulty, 35 studentů):

- 4. ročník bakalářského studia, obor kulturologie – 6 studentů
- 1. ročník magisterského studia, obor český jazyk a literatura – 2 studenti
- 1. ročník magisterského studia, obor německý jazyk – 12 studentů
- 1. ročník magisterského studia, obor český jazyk – 15 studentů

Počty studentů se od roku 2017/18, kdy začal lektor na Užhorodské národní univerzitě působit, zvýšily díky výuce českého jazyka na fakultě cizích jazyků, pro studenty oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura. Kromě toho lektor vyučuje také na fakultě historie a mezinárodních vztahů.

Výuka češtiny probíhá i na lékařské fakultě, kde však působí ukrajinské kolegyně-bohemistky.

V zimním semestru lektor vyučoval tyto předměty:

- 1) Úvodní jazykový seminář – 1. ročník, lektor vedl semináře, používaná učebnice *Český jazyk* (Danilenko); během semestru studenti absolvují dva modulové testy, zápočet a zkoušku;
- 2) Pravopis – 3. ročník, semináře, *Český pravopis Express* (Gazdíková); během semestru studenti absolvují jeden modulový test a zápočet;
- 3) Syntax – 4. ročník, přednášky, *Skladba spisovné češtiny* (Grepel, Karlík); během semestru studenti absolvují dva modulové testy, zápočet a zkoušku;
- 4) Rétorika – 4. ročník, přednášky a semináře, *Rétorika a komunikační kompetence* (Krobotová); během semestru studenti absolvují modulový test a zápočet;
- 5) Praktická stylistika/kultura českého jazyka – 4. ročník, přednášky a semináře, *Stylistika českého jazyka* (Mitter), [Zásady vypracování odborného textu v českém jazyce](#) (Vacková); během semestru studenti absolvují jeden modulový test a zkoušku;
- 6) Dialektologie – 2. ročník, přednášky a semináře, *České nářeční texty* (Lamprecht, mapa českých nářečí), *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* (Bogosciová); během semestru studenti skládají modulový test a zkoušku;
- 7) Český jazyk jako II. slovanský jazyk – 3. ročník oboru slovenský jazyk a literatura, *Czech Express* (Holá, L.); během semestru studenti skládají modulový test a zápočet;
- 8) Český jazyk jako III. cizí jazyk – pro studenty historické fakulty, obor kulturologie; *Czech Express* (Holá, L.), během semestru studenti skládají modulový test a zápočet.
- 9) Metodika výuky češtiny jako cizího jazyka – 1. ročník magisterského studia; různé metodické materiály (MŠMT, AUCCJ, inkluzivní škola atd.)
- 10) Lingvorealie a vlastivěda – 2. ročník; *Co chcete vědět o české republice* (Cvejnová), *RVP.cz*, vlastní materiály a pracovní listy, během semestru studenti skládají modulový test a zápočet.
- 11) Komunikační strategie/současný český jazyk – 1. ročník Mgr. (prezenční i kombinované studium), semináře, *Czech it UP!* (Hradilová a kol.), během semestru studenti skládají modul a zápočet.

12) Český jazyk jako II. cizí jazyk – 3., 4., 5. ročník, studenti oboru historie a archeologie a kulturologie (prezenční i kombinované studium), semináře, *Czech Express*, během semestru studenti skládají moduly a zápočet/zkoušku.

13) Praktický jazyk – čeština, 1. ročník Mgr., kombinované studium, studenti oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura, *Czech Express*, studenti skládají zápočet.

14) Současný evropský jazyk (český jazyk) – 1. ročník Mgr., kombinované studium, studenti oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura, *Czech Express*, studenti skládají zápočet.

V letním semestru lektor vyučoval tyto předměty:

- 1) Úvodní jazykový seminář – 1. ročník, semináře, učebnice *Český jazyk* (Danilenko); během semestru studenti absolvují dva modulové testy, zápočet a zkoušku;
- 2) Ortoepie – 3. ročník, semináře a přednášky, *Základy české ortoepie* (Zeman); během semestru studenti absolvují modulový test a zápočet;
- 3) Český jazyk jako II. slovanský – pro studenty 3. ročníku oboru slovenský jazyk a literatura, *Czech Express*, během semestru studenti skládají modulový test a zkoušku.
- 4) Český jazyk jako II. cizí jazyk – 4. a 3. ročník obor ukrajinský jazyk a literatura (prezenční i kombinované studium), učebnice *Czech Express*; studenti skládají modulový test a zápočet.
- 5) Český jazyk jako II. cizí jazyk – studenti historické fakulty, obor historie a archeologie, kulturologie (prezenční i kombinované studium); učebnice *Czech Express*; studenti skládají modulový test a zápočet.
- 6) Překlad textů odborného stylu - 3. ročník, různé materiály; během semestru studenti skládají modulový test a zápočet.
- 7) Praktický kurz českého jazyka/dynamické tendence českého jazyka – 1. ročník Mgr., prezenční i kombinované studium; během semestru studenti absolvují modulový test a zápočet.
- 8) Metodika výuky češtiny jako cizího jazyka – 1. ročník Mgr. (prezenční i kombinované studium); různé materiály; studenti skládají zápočet.

- 9) Praktický jazyk – čeština, 2. ročník Bc., kombinované studium, studenti oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura, *Czech Express*, studenti skládají zápočet.
- 10) Praktický jazyk – čeština, 2. ročník Bc., denní studium, studenti oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura, *Czech Express*, studenti skládají zápočet.
- 11) Současný evropský jazyk (český jazyk) – 1. ročník Mgr., denní studium, studenti oboru anglický jazyk a literatura a německý jazyk a literatura, *Czech Express*; studenti skládají zápočet.
- 12) Teoretická gramatika C1 – 1. ročník Mgr., kombinované i denní studium, studenti oboru český jazyk a literatura, různé materiály; studenti skládají zápočet.

Od akademického roku 2023/24 bude lektor vyučovat nově také **českou literaturu**, což souvisí s právě probíhající akreditací oboru český jazyk a literatura pro bakalářské a magisterské studium.

Lektor musel dodat univerzitě pro potřeby akreditační komise všechny odpovídající dokumenty o svém vzdělání (resp. o pedagogické praxi), zahrnující dodatek k diplomu (v soudně ověřeném překladu) s přehledem všech absolvovaných zkoušek z českého jazyka a nově i z literatury. Obor český jazyk a literatura je na bakalářském i magisterském studiu zajišťován kromě lektora dalšími dvěma kolegy, z nichž pouze jedna má vystudovaný obor český jazyk a literatura. Z důvodu zpřísnění požadavků na akreditaci dochází od následujícího akademického roku ke změně pracovní náplně českého lektora a nový lektor musí mít vystudován nejen obor český jazyk, ale také literaturu.

Vedení letní jazykové praxe pro studenty 1. ročníku a letní dialektologické praxe pro studenty 2. ročníku

Obvykle se jedná o jazykovou praxi v České republice. Lektor je povinen zajistit bezplatné pobyty – praxi pro všechny studenty a absolvovat ji se studenty. V posledních dvou letech byla situace vzhledem k probíhajícímu válečnému konfliktu odlišná, lektorovi se podařilo zajistit studentům místa na Letní škole slovanských studií (Užhorodská národní univerzita nemá na tato místa automaticky nárok; účastníky vybírá ukrajinské ministerstvo školství, bohemisté nejsou nijak zvýhodněni a do příjezdu lektora se studenti UZHNU ani jednou letní školy

neúčastnili; v předválečných letech lektor zajistil bezplatné pobyty v ČR ve spolupráci s Krajem Vysočina. Nový lektor může využít jakýchkoliv svých kontaktů k zajištění letní praxe v ČR, které má k dispozici, obvykle se jedná cca o deset studentů.

Lektor i v tomto roce velice oceňuje pomoc a podporu **českého konzulátu ve Lvově**. Lektor spolu s Českým centrem Kyjev a ZÚ Lvov inicioval spolupráci v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků na Zakarpatí. Na podzim 2020 se za finanční podpory ze strany českého konzulátu a za mediální propagace Českého centra Kyjev uskutečnil první cyklus vzdělávacích seminářů/workshopů pro ukrajinské učitele českého jazyka na základních, středních a vysokých školách. Cílem setkání bylo navázat aktivní spolupráci s jednotlivými školami, poskytnout jim materiální pomoc (např. učebnice, které zajišťuje Kraj Vysočina) a metodickou podporu. Vzhledem k úspěchu akce se tato opakovala také v akademickém roce 2021/22.

Od 13.10. - 31.10. 2022 proběhl 2. ročník cyklu „**Metodických seminářů pro zahraniční bohemisty**“.

Na podzim roku 2022/23 je naplánován další ročník, který by se měl uskutečnit opět s finanční pomocí ZÚ Lvov.

V tomto roce se vzhledem k trvajícím válečným konfliktům neuskutečnily žádné další akce organizované ve spolupráci se ZÚ Lvov nebo Českým centrem Kyjev, s nimiž lektor v předchozích letech komunikoval.

Praha 20. července 2023

Mgr. Petra Zlámaná